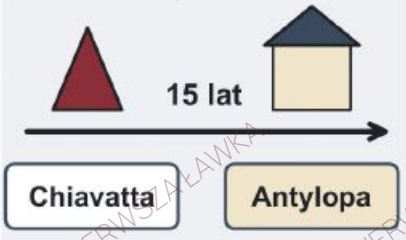
LEKCJA 1 Z 4 · „SACHEM” – CYKL LEKCJI

„Na zgliszczach Chiavatty” – co się wydarzyło, zanim do Antylopy przyjechał cyrk?

Lekcja 1 z 4. **Pytanie lekcji:** Na czym zbudowano Antylopę? „Sachem” nie jest lekturą obowiązkową – to krótka nowela (ok. 2,5 tys. wyrazów), którą nauczyciel może wybrać do omówienia w klasach 7–8. Przed lekcją uczniowie czytają całość; tekst jest w domenie publicznej i dostępny na wolnelektury.pl.

Przedmiot	Język polski
Klasa	klasy 7–8
Cykl	„Sachem” – cykl lekcji – lekcja 1 z 4
Temat lekcji	**„Na zgliszczach Chiavatty” – co się wydarzyło, zanim do Antylopy przyjechał cyrk?**
Czas	45 minut
Metody	rozmowa wprowadzająca, praca z tekstem informacyjnym, oś czasu, praca z fragmentem, karteczka na wyjście
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w parach, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy 1, oś czasu (dodatek) – paski do pocięcia, po jednym komplecie na parę, tekst noweli (wydanie szkolne lub wolnelektury.pl)

Cel ogólny

Poznanie świata przedstawionego noweli: dziejów Chiavatty i Antylopy, mieszkańców miasta i okoliczności występu sachema.

Cele operacyjne – uczeń po lekcji:

- Uczeń porządkuje na osi czasu zdarzenia z dziejów Chiavatty i Antylopy.
- Uczeń wskazuje miejsce i czas akcji oraz wyjaśnia, czym jest retrospekcja.
- Uczeń charakteryzuje mieszkańców Antylopy na podstawie fragmentów tekstu.
- Uczeń wyjaśnia funkcję niemieckich wyrazów w opisie miasta.

Cele w języku ucznia

- Ułożysz w kolejności najważniejsze zdarzenia z dziejów Chiavatty i Antylopy.
- Opiszesz mieszkańców Antylopy, opierając się na tekście.
- Wyjaśnisz, po co narrator wplata niemieckie słowa.

Wymagania z podstawy programowej

- **I.1.1 (kl. IV–VI)** – omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji
- **I.1.7 (kl. IV–VI)** – opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność
- **I.1.10** – wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, społeczny
- **II.2.1** – dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, określa ich funkcje w tekście

Źródło: podstawa programowa z 2017 r. w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996) – obowiązuje w klasach 5–8 w roku szkolnym 2026/2027.

Kryteria sukcesu

- Potrafię ułożyć na osi czasu co najmniej pięć zdarzeń z noweli.
- Potrafię podać dwie cechy mieszkańców Antylopy i do każdej przykład z tekstu.
- Potrafię wyjaśnić, co mówią o mieście niemieckie słowa w tekście.

PIERWSZA ŁAWKA

OŚ CZASU – PASKI DO POCIĘCIA (KOLEJNOŚĆ WŁAŚCIWA)

Kiedy	Co się dzieje (według tekstu)
15 lat przed występem	Czterystu osadników z Berlina, Gründenau i Harmonii z Meksykanami z La Ora napada nocą na uśpioną Chiavattę; wiosenne wody odcinają ucieczkę.
ten sam czas	Hon. M. Dean znajduje na Planos de Tornado umierającego starego Indianina i dziesięcioletniego chłopca – syna zabitego sachema.
5. rok miasta	Antylopa liczy dwa tysiące mieszkańców.
6. rok	Odkryto kopalnię żywego srebra; liczba mieszkańców się podwaja.
7. rok	Z mocy prawa linczu wieszają dziewiętnastu ostatnich wojowników schwytanych w Lesie Umarłych.
później	Na placu straceń stoi zakład filantropijny; kilkunastotysięczne miasto, szkoły, gazety, kolej, piwiarnia „Pod Złotym Słońcem”.
wieczór występu	Cyrk Hon. M. Deana: nr 1 – tancerka Lina na koniu; nr 2 – sachem Czerwony Sęp na drucie.

Pułapki – czego nie ma w tekście

- Indianie nie przegrali bitwy – osadnicy napadli nocą na uśpioną osadę.
- Meksykanie z La Ora tylko pomagali; osadnicy przybyli z pobliskich niemieckich osad granicznych: Berlina, Gründenau i Harmonii.
- Sachem nie brał udziału w obronie Chiavatty – Dean znalazł go jako dziesięcioletniego chłopca.
- Sachem śpiewa po niemiecku, nie w języku Czarnych Wężów.
- Sachem nie rozbija żyrandola i nie podpala cyrku – zeskakuje z kozła, znika i wraca z blaszaną miską.
- Tekst nie rozstrzyga, czy groza była ułożona przez dyrektora – tak uznają widzowie („więc to była sztuka dyrektora?”).
- Przed występem dyrektor prosi widzów o ciszę; podczas pieśni sam „widocznie był zaniepokojony”.

Fragment do głośnego czytania – napad na chiavattę

Osadnicy więc z Berlina, Gründenau i Harmonii zebrali się pewnej nocy księżycowej w liczbie czterechset i wezwawszy na pomoc Meksykanów z La Ora, napadli na uśpioną Chiavattę. Tryumf dobrej sprawy był zupełny. Chiavatta została spaloną, a mieszkańcy bez różnicy wieku i płci w pień wycięci. […] Ale toż samo widlaste położenie, które zgubiło Indian, podobało się Niemcom. Z wideł źle uciekać, ale dobrze się w nich bronić. Dzięki tej myśli zaraz z Berlina, Gründenau i Harmonii rozpoczęła się emigracja do wideł, w których też w mgnieniu oka, na miejscu dzikiej Chiavatty, powstała ucywilizowana Antylopa.

Henryk Sienkiewicz, „Sachem", fragment (domena publiczna, tekst według wolnelektury.pl).

Przebieg lekcji

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Wejście: dwie nazwy jednego miejsca	• Zapisuje na tablicy dwie nazwy jedna pod drugą: CHIAVATTA i ANTYLOPA. Pyta: „Co wiecie o tych miejscach z noweli? Dlaczego to jedno i to samo miejsce?". • Podaje temat i kryteria sukcesu. Zapisuje pytanie lekcji: „Na czym zbudowano Antylopę?".	• Odpowiadają, np.: „Chiavatta była stolicą Czarnych Wężów, a Antylopę zbudowali Niemcy na jej miejscu". • Zapisują temat i pytanie lekcji.
5–12 min	O autorze i noweli	• Poleca przeczytać tekst informacyjny (zadanie 1 na karcie) i rozwiązać zadania 1.1–1.2. • Dopisuje na tablicy: podróż Sienkiewicza do Ameryki 1876–1878, „Słowo" 1883, sachem = wódz.	• Czytają po cichu, rozwiązują zadania. • Dwie osoby odczytują odpowiedzi, reszta sprawdza.
12–24 min	Oś czasu: piętnaście lat Antylopy	• Rozdaje parom paski z osią czasu (dodatek) bez nagłówków „Kiedy". Poleca ułożyć zdarzenia i sprawdzić je w pierwszych akapitach noweli. • Pyta: „Od czego zaczyna się nowela – od napadu czy od wieczoru w cyrku?". Wyjaśnia: narrator zaczyna od dnia występu, a potem cofa się o piętnaście lat. Taki powrót do przeszłości to retrospekcja.	• Układają paski, szukają w tekście liczb (piętnaście lat, pięć lat, szósty i siódmy rok). • Jedna para układa oś na tablicy, inne zgłaszają poprawki. • Zauważają, że historia miasta jest wstępem do występu.
24–35 min	Jacy są mieszkańcy Antylopy?	• Czyta na głos fragment o mieście (zadanie 2) i fragment o napadzie. Pyta: „Jacy byli ci ludzie piętnaście lat temu, a jacy są teraz? Co się zmieniło, a co nie?". • Zapisuje w dwóch kolumnach: KIEDYŚ | TERAZ. Poleca wykonać zadania 2.1–2.2.	• Podają, np.: kiedyś – bezlitośni, napadli na śpiących; teraz – „uczciwi, rządni, pracowici, systematyczni, otyli", bogaci kupcy. • Zauważają: „Zmienili się z wierzchu, ale nikt nie myśli o zgliszczach".

			• Wykonują zadania.
35–41 min	Niemieckie słowa w polskim tekście	• Wypisuje na tablicy: „Mahlzeit!”, „ganz gemütlich”, „Tagblatt”, „Herr Müller”. Pyta: „Dlaczego Sienkiewicz nie przetłumaczył tych słów? Gdzie się czujemy, kiedy je czytamy?”. • Poleca wykonać zadanie 3.	• Odpowiadają, np.: „Brzmi jak w Berlinie, a nie w Teksasie – osadnicy przenieśli swój świat na cudzą ziemię”. • Wykonują zadanie 3.
41–45 min	Podsumowanie: karteczka na wyjście	• Wraca do pytania lekcji. Rozdaje karteczki: „Antylopę zbudowano na… , a jej mieszkańcy…” (dokończ). • Prosi o samoocenę według kryteriów sukcesu.	• Kończą zdanie, np.: „… zgliszczach Chiavatty, a jej mieszkańcy o tym nie myślą”. • Oddają karteczki.

Typowe trudności uczniów

- Uczniowie mówią, że Indianie przegrali bitwę. Reakcja: wróć do fragmentu – napad nocą na „uśpioną Chiavattę”.
- Uczniowie sądzą, że Antylopa leży w Meksyku albo w Niemczech. Reakcja: pierwsze zdanie noweli – „w stanie Teksas”; Berlin, Gründenau i Harmonia to niemieckie osady graniczne, z których przyszli osadnicy – nie miasta w Niemczech.
- Uczniowie gubią się w liczbach lat. Reakcja: oś czasu na tablicy zostaje do końca lekcji.

Ewaluacja lekcji

- Oś czasu: ile par ułożyło poprawnie wszystkie zdarzenia?
- Kolumny KIEDYŚ | TERAZ: czy uczniowie podają cechy z przykładami z tekstu?
- Karteczki na wyjście: czy pojawia się myśl o zapomnieniu przeszłości.

Karta pracy do lekcji 1

„Na zgliszczach Chiavatty” – co się wydarzyło, zanim do Antylopy przyjechał cyrk?

14 pkt
RAZEM

Imię i nazwisko ..... Data ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Pamiętaj: Antylopę zbudowano na zgliszczach Chiavatty, stolicy Czarnych Wężów

1 Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 4 pkt

Sienkiewicz w Ameryce

Henryk Sienkiewicz (1846–1916) w latach 1876–1878 podróżował po Stanach Zjednoczonych i pisał stamtąd korespondencje do warszawskiej prasy. Widział, jak osadnicy z Europy zajmowali ziemie, na których od wieków żyli Indianie.

Nowela „Sachem” ukazała się w 1883 r. w warszawskim dzienniku „Słowo”. Akcja toczy się w Teksasie, w mieście Antylopa założonym przez niemieckich osadników. Słowo „sachem” oznacza wodza – tak przedstawia bohatera program cyrku.

Nowela to krótki utwór epicki z jednym wątkiem, niewielką liczbą bohaterów, wyraźnym punktem kulminacyjnym i zaskakującym zakończeniem, czyli puentą.

Tekst własny przygotowany do cyklu

1.1 Na podstawie tekstu oceń prawdziwość stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

___ / 3 pkt

1. Sienkiewicz podróżował po Stanach Zjednoczonych.	P	F
2. „Sachem” ukazał się po raz pierwszy w 1916 r.	P	F
3. Akcja noweli toczy się w Teksasie.	P	F

1.2 Co według tekstu oznacza słowo „sachem”?

___ / 1 pkt

A. wódz **B.** osadnik **C.** cyrkowiec **D.** kapłan

2 Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 4 pkt

Henryk Sienkiewicz, „Sachem” – Antylopa po latach

Na placu, na którym powieszono ostatnich Czarnych Wężów, zbudowano zakład filantropijny; pastorowie w kościołach uczyli co niedziela miłości bliźniego, poszanowania cudzej własności i innych cnót potrzebnych ucywilizowanemu społeczeństwu; pewien przejezdny prelegent miał nawet raz na Kapitolu odczyt O prawach narodów.

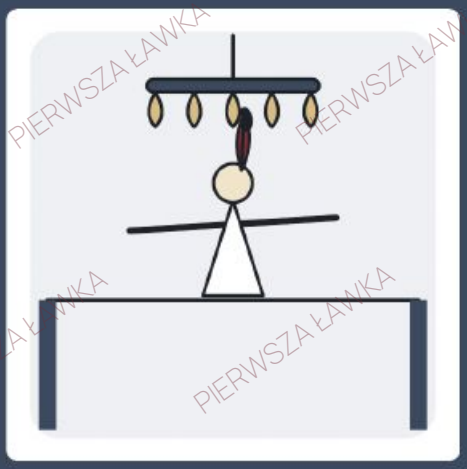
[…] Ale w mieście wszystko już było ganz gemütlich i o zgliszczach nikt nie myślał.

Henryk Sienkiewicz, „Sachem”, fragment (domena publiczna, tekst według wolnelektury.pl). Objaśnienia: filantropijny – dobroczynny; prelegent – wykładowca; ganz gemütlich (niem.) – całkiem przytulnie, swojsko

LEKCJA 2 Z 4 · „SACHEM” – CYKL LEKCJI

„Ostatni z Czarnych Węży” – kim jest sachem?

Lekcja 2 z 4. **Pytanie lekcji:** Kim jest sachem – mścicielem, aktorem czy ofiarą? Uczniowie znają całą nowelę i dzieje Antylopy z lekcji 1.

Przedmiot	Język polski
Klasa	klasy 7–8
Cykl	„Sachem” – cykl lekcji – lekcja 2 z 4
Temat lekcji	**„Ostatni z Czarnych Węży” – kim jest sachem?**
Czas	45 minut
Metody	rozmowa kierowana, praca z fragmentem, wykres napięcia, czytanie na głos, rozmowa „mściciel, aktor czy ofiara?”
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w grupach, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy 2, pytania do rozmowy (dodatek), duży arkusz papieru na wykres napięcia

Cel ogólny

Analiza występu sachema: budowanie napięcia, pieśń, punkt kulminacyjny i zakończenie; charakterystyka bohatera.

Cele operacyjne – uczeń po lekcji:

- Uczeń odtwarza przebieg występu sachema i wskazuje punkt kulminacyjny.
- Uczeń wskazuje środki, którymi narrator buduje napięcie (światło, muzyka, porównania).
- Uczeń charakteryzuje sachema i wyjaśnia, co mówi o nim pieśń śpiewana po niemiecku.
- Uczeń ocenia postawę bohatera i uzasadnia swoje zdanie.

Cele w języku ucznia

- Wskażesz najbardziej napięty moment występu.
- Wyjaśnisz, jak narrator buduje grozę.
- Powiesz, kim jest sachem naprawdę, i uzasadnisz to tekstem.

Wymagania z podstawy programowej

- **I.1.5 (kl. IV–VI)** – omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego
- **I.1.9 (kl. IV–VI)** – charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach
- **I.1.7** – określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji
- **III.1.7** – zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie

Źródło: podstawa programowa z 2017 r. w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996) – obowiązuje w klasach 5–8 w roku szkolnym 2026/2027.

Kryteria sukcesu

- Potrafię wskazać punkt kulminacyjny i puentę noweli.
- Potrafię podać dwa sposoby budowania napięcia w opisie występu.
- Potrafię wyjaśnić, co znaczy, że wódz śpiewa po niemiecku.

Pytania do rozmowy o sachemie

Pytania do rozmowy o sachemie:

1. Dlaczego dyrektor ucieszył się, gdy usłyszał, że Antylopa była kiedyś Chiavattą?
2. Co czują widzowie, gdy dyrektor prosi o ciszę? Dlaczego „im niżej, tym duszniej”?
3. Narrator pyta, czy sachem jeszcze pamięta. Jak odpowiada na to pytanie sam występ?
4. Co mówi o bohaterze to, że śpiewa pieśń zemsty po niemiecku?
5. Czy sachem jest mścicielem, aktorem, czy ofiarą? Czy może być wszystkim naraz?

PIERWSZA ŁAWKA

Zakończenie noweli – do głośnego czytania

— Was gefällig für den letzten der Schwarzen Schlangen!…

Kamień spada z piersi widzów. Więc to wszystko było w programie, więc to była sztuka dyrektora? efekt? Sypią się półdolary i dolary. Jakże odmówić ostatniemu z Czarnych Wężów w Antylopie, na zgliszczach Chiavatty! Ludzie mają serca.

Po przedstawieniu sachem pił piwo i jadł knedle „Pod Złotym Słońcem". Otoczenie wpływ widocznie wywarło. Zyskał wielką popularność w Antylopie, zwłaszcza u kobiet. Robiono nawet plotki…

Henryk Sienkiewicz, „Sachem", fragment (domena publiczna, tekst według wolnelektury.pl). Objaśnienie: Was gefällig für den letzten der Schwarzen Schlangen (niem.) – co łaska dla ostatniego z Czarnych Wężów.

Przebieg lekcji

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Wejście: program cyrku	• Zapisuje na tablicy zapowiedź z programu cyrku (Nr 2): „Spacer na drucie […] wykona słynny gimnastyk Czerwony Sęp, sachem (wódz) Czarnych Wężów". Pyta: „Dlaczego właśnie w Antylopie ten numer budzi największą ciekawość?". • Podaje temat i kryteria. Pytanie lekcji: „Kim jest sachem – mścicielem, aktorem czy ofiarą?".	• Odpowiadają, np.: „Bo to oni wymordowali jego plemię – chcą go zobaczyć i pokazać rodzinom". • Zapisują pytanie lekcji.
5–17 min	Wykres napięcia	• Rysuje na arkuszu poziomą oś: wejście do cyrku → Lina → słowa dyrektora → okrzyk wojenny → drut → pieśń → kozieł pod żyrandolem → miska. Dzieli klasę na grupy, każda dostaje dwa etapy. • Poleca znaleźć w tekście, co czują wtedy widzowie, i zaznaczyć na wykresie wysokość napięcia.	• Szukają w tekście, np.: po słowach dyrektora „im niżej, tym duszniej"; po okrzyku „pocą się teraz przed jednym"; przy kozle – strach przed płonącą naftą. • Rysują punkty; wykres rośnie aż do kozła i nagle opada przy misce. • Nazywają: najwyższy punkt to punkt kulminacyjny, nagły spadek – puenta.
17–26 min	Jak narrator straszy?	• Czyta na głos opis wodza (zadanie 1). Pyta: „Do jakich zwierząt porównuje go narrator? Co dodaje grozy światło i muzyka?". • Przypomina: czerwone bengalskie światło „krwawym blaskiem", posępna aria Komandora z „Don Juana" zamiast	• Wypisują: jaguar, orzeł, „czerwony archanioł zemsty", tygrys; oczy „złowrogie". • Wykonują zadania.

		„Yankee Doodle”. Poleca wykonać zadania 1.1–1.2.	
26–35 min	Pieśń po niemiecku	• Prosi chętnego o odczytanie pieśni (zadanie 2). Pyta: „O czym śpiewa wódz? W jakim języku? Co to mówi o nim?”. Zadaje pytania 3–4 z dodatku. • Prowadzi do wniosku: wódz zna historię swojego ludu, ale opowiada ją w języku tych, którzy go zniszczyli.	• Odpowiadają, np.: „Zapomniał języka Czarnych Wężów, bo wychował się wśród Niemców w cyrku”. • Wykonują zadanie 2.
35–41 min	Mściciel, aktor czy ofiara?	• Zapisuje trzy słowa w trzech rogach tablicy. Prosi, by każdy podszedł i postawił kreskę przy jednym słowie, a potem uzasadnił wybór przykładem z tekstu. • Pyta na koniec: „Czy jedno słowo wystarczy?”.	• Uzasadniają, np.: aktor – wraca z miską i prosi o pieniądze; ofiara – stracił rodzinę, lud i język; mściciel – tylko na niby, w pieśni. • Dochodzą do wniosku, że sachem jest ofiarą, która zamieniła swoją krzywdę w numer cyrkowy.
41–45 min	Podsumowanie	• Wraca do pytania lekcji. Prosi o jedno zdanie w zeszycie: „Sachem jest… , ponieważ…”. • Prosi o samoocenę według kryteriów sukcesu.	• Zapisują, np.: „Sachem jest ofiarą, ponieważ z ostatniego wodza stał się cyrkowcem, który zbiera pieniądze od zabójców swojego ludu”. • Kilka osób odczytuje zdania.

Typowe trudności uczniów

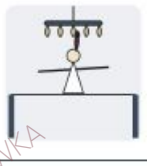
- Uczniowie twierdzą, że sachem podpalił cyrk albo się zemścił. Reakcja: wróć do zakończenia – zeskakuje z kozła, znika i wraca z blaszaną miską.
- Uczniowie mówią, że sachem walczył w obronie Chiavatty. Reakcja: Dean znalazł go jako dziesięcioletniego chłopca na Planos de Tornado.
- Uczniowie twierdzą, że dyrektor na pewno wszystko zaplanował. Reakcja: tak sądzą widzowie („więc to była sztuka dyrektora?”); tekst tego nie rozstrzyga, a podczas pieśni dyrektor „widocznie był zaniepokojony”.

Ewaluacja lekcji

- Wykres napięcia: czy grupy oparły każdy punkt na zdaniu z tekstu?
- Głosowanie kreskami: czy uzasadnienia mają przykłady z noweli?
- Zdania w zeszytach: czy uczniowie łączą los sachema z utratą języka i pamięci.

Karta pracy do lekcji 2

„Ostatni z Czarnych Wężów” – kim jest sachem?

14 pkt
RAZEM

Imię i nazwisko ..... Data ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Pamiętaj: Wódz śpiewa pieśń o zemście po niemiecku – zapomniał języka ojców

1 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 3 pkt

Henryk Sienkiewicz, „Sachem” – wódz na arenie

Wydaje się dumny jak król. Płaszcz z białych gronostajów — oznaka wodza — pokrywa jego wyniosłą postać i tak dziką, że przypomina źle oswojonego jaguara. Twarz ma jakby wykutą z miedzi, podobną do głowy orła, a w tej twarzy świecą zimnym blaskiem oczy prawdziwie indyjskie, spokojne, niby obojętne — a złowrogie. […] Na głowie jego chwieją się pióra, za pasem ma topór i nóż do skalpowania, w ręku tylko zamiast łuku trzyma długi drąg, który służy do chwytania równowagi podczas chodzenia po drucie.

Henryk Sienkiewicz, „Sachem”, fragment (domena publiczna, tekst według wolnelektury.pl)

1.1 **Do jakiego zwierzęcia narrator porównuje postać wodza w tym fragmencie?** ___ / 1 pkt

A. do antylopy **B.** do szakala

C. do węża **D.** do źle oswojonego jaguara

1.2 **Wyjaśnij, jaką funkcję pełni w tym fragmencie drąg, który wódz trzyma „zamiast łuku”.** ___ / 2 pkt

2 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 5 pkt

Henryk Sienkiewicz, „Sachem” – pieśń wodza

„Chiavatta była szczęśliwa! Niewiasty pracowały w wigwamach, dzieci wyrastały na piękne dziewczęta i dzielnych wojowników. Wojownicy umierali na polu sławy i szli polować z duchami ojców do Srebrnych Gór. Topory ich nie broczyły się nigdy w krwi niewiast i dzieci, bo wojownicy Chiavatty byli szlachetnymi mężami. Chiavatta była potężna. Aż przyszły blade twarze zza mórz dalekich i wrzuciły ogień do Chiavatty. Bladzi wojownicy nie pokonali Czarnych Wężów w boju, ale zakradli się nocą jak szakale i noże ich zbroczyły się w piersiach uśpionych mężów, niewiast i dzieci.

I oto nie ma Chiavatty, bo na jej miejsce biali wznieśli swoje kamienne wigwamy. Wymordowane pokolenie i zniszczona Chiavatta wołają o zemstę”.

Henryk Sienkiewicz, „Sachem”, fragment (domena publiczna, tekst według wolnelektury.pl). Objaśnienie: blade twarze – biali ludzie

LEKCJA 3 Z 4 · „SACHEM” – CYKL LEKCJI

„Ludzie mają serca” – ironia narratora i ukryty sens noweli

Lekcja 3 z 4. **Pytanie lekcji:** Kogo naprawdę ocenia narrator „Sachema”? Uczniowie znają przebieg występu i postać sachema z lekcji 2.

Przedmiot	Język polski
Klasa	klasy 7–8
Cykl	„Sachem” – cykl lekcji – lekcja 3 z 4
Temat lekcji	**„Ludzie mają serca” – ironia narratora i ukryty sens noweli**
Czas	45 minut
Metody	rozmowa kierowana, praca z fragmentem, tabela „mówi – myśli”, praca z tekstem informacyjnym, karteczka na wyjście
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w parach, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy 3, pytania o ironię (dodatek), tabela „mówi – myśli” (dodatek)

Cel ogólny

Rozpoznanie ironii narratora, cech noweli oraz odczytanie utworu w kontekście historycznym (Polacy pod zaborami).

Cele operacyjne – uczeń po lekcji:

- Uczeń rozpoznaje ironię w wypowiedziach narratora i wyjaśnia jej prawdziwy sens.
- Uczeń wskazuje w „Sachemie” cechy noweli.
- Uczeń wyjaśnia, czym jest alegoria, i przedstawia alegoryczne odczytanie noweli.
- Uczeń wykorzystuje kontekst historyczny w interpretacji utworu.

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

„Sachem” – cykl 4 lekcji: scenariusze, karty pracy, sprawdzian, powtórka, klasy 7–8

Podgląd pokazał 12 z 41 stron. Pełna wersja: 41 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- plan cyklu i wskazówki dla nauczyciela: jak przygotować i przeprowadzić lekcje oraz jak oceniać
- Lekcja 1 (45 min): „Na zgliszczach Chiavatty” – co się wydarzyło, zanim do Antylopy przyjechał cyrk? – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, p
- Lekcja 2 (45 min): „Ostatni z Czarnych Węży” – kim jest sachem? – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minuta po minucie) i karta p
- Lekcja 3 (45 min): „Ludzie mają serca” – ironia narratora i ukryty sens noweli – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minuta po minu
- Lekcja 4 (45 min): Od lektury do wypracowania – rozprawka o pamięci i tożsamości – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minuta po mi
- sprawdzian w dwóch grupach (A i B, po 22 pkt) oraz klucz odpowiedzi i zasady oceniania do wszystkich kart.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/cykl-lekcji-jezyk-polski-sachem-klasy-7-8